

4

Vragenuur

Vragen van het lid Voortman aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **het bericht "EHEC-bacterie ook op de Nederlandse komkommer"**.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Voorzitter. De EHEC-bacterie houdt Europa bezig. In Duitsland is het advies om geen komkommer, sla en tomaat te eten. In België geldt een invoerverbod voor komkommers uit Spanje en Rusland bant Duitse en Spaanse groenten wegens gebrek aan informatie over de bron van de bacterie. In Nederland echter blijft het nagenoeg stil, ondanks het feit dat er inmiddels twee of drie besmettingen zijn.

Afgelopen vrijdag gaf de minister van VWS aan, niet te weten wat de risico's van de EHEC-bacterie zijn. Een advies had ze desalniettemin al klaar: gewoon even wassen en schillen. Ook de brief die we gisteren ontvingen, ademt die sfeer: slaapt u rustig door; het gaat alleen om Spaanse komkommers. De EHEC-bacterie zou nog nooit in Nederland zijn aangetroffen. De Europese Unie denkt daar echter anders over. Zij denkt dat komkommers die uit of via Nederland komen, wel degelijk verdacht zijn. Wat is nu waar? En als we het domweg nog niet weten, is dan het sussende advies van het kabinet niet voorbarig?

Tot slot baart het ons zorgen dat we overal de staatssecretaris van EL&I zien, die vooral aan het commerciële belang denkt, terwijl het hier toch om een volksgezondheidsbelang gaat.

De fractie van GroenLinks heeft de volgende vragen. Ten eerste, waarom heeft het kabinet bij gebrek aan kennis niet net als andere landen voor een voorzichtige benadering gekozen, zoals het advies om voorlopig geen komkommer te eten? Ten tweede, welke informatie rechtvaardigt dat het kabinet afstand neemt van het standpunt van de Europese Unie dat Nederlandse komkommers wel degelijk verdacht zijn?

Minister **Schippers**:

Voorzitter. Het leidt geen twijfel dat de situatie in Duitsland heel ernstig is, dat Duitsland dicht bij Nederland ligt en dat wij dus uitermate alert moeten zijn. Dat zijn wij ook. Wij onderschatten dit geenszins. Wij zitten erbovenop, zoals ik eind vorige week in een algemeen overleg al heb gezegd en gisteren in een brief aan de Kamer heb laten weten.

Het probleem is dat wij, net als Rusland en Duitsland, niet weten wat de bron is. Als je niet weet wat de bron is, kun je dat dus ook niet communiceren. Daar moet je eerlijk over zijn. Je moet eerlijk zijn in de communicatie met de mensen en niet net doen alsof je iets wel weet wat je eigenlijk niet weet. Je kunt alleen ruimte geven aan onderzoekers, de mensen van de nVWA, om de bron te vinden. Zij zijn daar dag en nacht mee bezig. Ze bemonsteren supermarkten en tuinders om maar iets te vinden, wat ze overigens nog niet hebben gedaan. Verder kun je mensen helpen die ziek zijn. De drie mensen in Nederland die ziek zijn, zijn overigens mensen die in Duitsland zijn geweest en de ziekte dus niet in Nederland maar in Duits-

land hebben opgedaan. Die kun je goed behandelen. Ook kun je erger voorkomen.

Met de kennis die wij hebben, moet ik luisteren naar de deskundigen die mij adviseren. Deze zeggen: hygiëne, hygiëne, hygiëne. Goed je handen wassen als je naar de wc bent geweest. Dat klinkt misschien een beetje simpel, maar veel simpele dingen werken uitermate goed. Gewoon goed je handen wassen en afdrogen als je naar de wc bent geweest, goed je handen wassen als je eten bereidt, komkommers wassen en schillen als dat kan, zorgvuldig zijn bij de bereiding van eten, oppassen met het drinken van rauwe melk. Precies wat ik eerder heb gezegd. Dit is een simpel advies in die zin dat wij dat vaak toch al doen, maar het is nu extra van belang.

Het andere wat mensen moeten weten, is dat als je misselijk bent, braakt, en bloederige diarree hebt, je naar de dokter moet gaan. Ga naar de dokter en laat het onderzoeken. De dokter is meldingsplichtig, dus alles wat bij de dokters gemeld wordt en wijst op deze ziekte wordt gemeld aan het RIVM.

Het RIVM houdt het allemaal in de gaten, zowel wat in Nederland gebeurt als – via het Europese systeem – wat in Europa gebeurt. Ik krijg van het RIVM en van de nVWA dagelijks verschillende berichten over de stand van zaken in Europa, in Duitsland en in Nederland. Zo houden wij de vinger aan de pols. Maar het probleem bij communicatie in dit soort situaties is dat je alleen dingen moet communiceren die je echt weet.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Ik ben blij dat de minister nu zegt dat de situatie heel ernstig is. Tegelijkertijd zegt ze ook nog niet te weten hoe het zit. Ik snap dan niet dat zij wel het advies kan geven om groenten maar te wassen en te schillen. Waarom geeft de minister niet het advies, zoals in Duitsland, om die groente voorlopig niet te eten? Welke informatie rechtvaardigt die houding?

De minister is niet ingegaan op mijn vraag over het advies van de Europese Commissie.

Minister **Schippers**:

Het advies van de Europese Commissie is niet gebaseerd op iets wat hier is gevonden. Er is gezegd dat er een aantal verdachte komkommers is die misschien uit een bedrijf uit Nederland komen, maar in Nederlandse bedrijven is nergens de bacterie EHEC op producten aangetroffen. Ik kan het advies dus niet overnemen.

Deskundigen zeggen mij dat ik op moet passen, niet tegen Nederlanders te zeggen: eet geen groente meer, want dat advies is schadelijker dan was, schil en kook uw groente. Dat is dan ook precies wat ik heb opgevolgd.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks):

Of het niet eten van bepaalde groentes per definitie schadelijker is dan het eten van groentes die misschien achteraf toch besmet zijn, weten we niet, want we kennen de risico's niet. Ik blijf daar dan ook moeite mee houden. Ik blijf verder ook met veel vragen zitten. We komen daar bij de regeling op terug.

Minister **Schippers**:

Als er tot zover in heel Nederland op komkommers niets is aangetroffen, waar baseer ik dan het advies "eet geen komkommers" op? Ik moet dat advies baseren op informatie die daarvoor relevant is, want anders klets ik uit mijn nek.

Schippers

Mevrouw **Arib** (PvdA):

Ik ga met name in op de laatste opmerking van de minister. Zo lang wij de oorzaak, de bron niet weten, moeten wij niet zeggen dat er niets aan de hand is, dat de komkommers schoon zijn en dat daarop geen bacterie is aangetroffen. Aan een paar dagen geen komkommers eten gaat niemand dood. Het risico is te groot. Wil de minister de coördinatie op zich nemen, zodat er één boodschap naar buiten gaat, namelijk dat er zolang wij de bron niet weten geen komkommers gegeten mogen worden? Het volksgezondheidsbelang moet voorop worden gesteld.

Minister **Schippers**:

Het advies om geen komkommers te eten zou nergens op slaan, want straks wordt het op iets geheel anders gevonden. Het is nergens op gebaseerd. Je kunt als overheid zeggen dat komkommers geschild moeten worden, maar je advies moet ergens op gebaseerd zijn. Ik heb een batterij aan deskundigen bij het Centrum voor infectieziektebestrijding en het RIVM. Zij adviseren mij en zij weten waarover zij het hebben. Ik heb al de coördinerende rol, maar ik luister wel naar mensen die daar veel verstand van hebben en de vinger goed aan de pols houden.

Mevrouw **Thieme** (PvdD):

We moeten kijken naar wat de boosdoener is met betrekking tot deze heel gevaarlijke antibioticaresistente bacterie. We weten dat de antibioticaresistente bacteriën voorkomen in mest en in grondwater dat besmet is door mest. Ik begrijp dat de minister tegen de Kamer zegt: laat mij uitzoeken wat de boosdoener is. Ik vind het uitstekend dat dit gebeurt. Ik vraag mij af of de minister mij ook kan toezeggen dat zij zal nagaan in hoeverre ook mestvergisters hierin een rol kunnen spelen. Een Duitse onderzoeker van de landbouw- en de diergeneeskundige academie geeft aan dat het ook door de mestvergisters kan worden veroorzaakt omdat in de land- en tuinbouw digestaat wordt gebruikt.

Minister **Schippers**:

Ik heb deze vraag al zojuist aangereikt gekregen. Ik heb daarop toen al toegezegd wat ik ook u toezeg: natuurlijk, wij onderzoeken dat, want wij willen niets liever dan weten waar dit vandaan komt en ervoor zorgen dat niet meer mensen ziek worden of overlijden.

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie):

Het verontrust de fractie van de ChristenUnie dat het zo lastig is om de echte bron, de oorzaak te achterhalen. Steun ervoor om dat heel snel aan het licht te brengen. Ik kom nog even terug op wat dit voor de Nederlandse tuinders betekent. Staatssecretaris Bleker zegt dat er 10 mln. beschikbaar is uit het gemeenschappelijk landbouwbudget. Is dat genoeg? Zou er geen extra geld vanuit de Europese Unie moeten zijn? Ik heb nu toch enigszins het idee dat de Nederlandse tuinbouwsector bloedt voor een Europees probleem.

Minister **Schippers**:

Wat er nu gebeurt, is voor tuinders die al helemaal schoon zijn bevonden door de nVWA, natuurlijk heel treurig. De heer Bleker is nu hard aan de slag om na te gaan wat hij daarvoor kan betekenen en daar moeten we hem vooral bij steunen. Hij is daar nu mee bezig. Ik richt mij, eerlijk gezegd, volledig op de volksgezondheid. Ik wil ook

in de communicatie volledig die volksgezondheidsaspecten vooropzetten om te voorkomen dat we in Nederland iets dergelijks krijgen.

De heer **Koopmans** (CDA):

Een ernstige situatie in Duitsland wordt niet minder ernstig als wij hier aan paniekmaatregelen doen. Daarom steun voor de aanpak van de minister. Zij doet dat zakelijk.

Belangrijker vinden wij de volgende vraag. Alle besmettingen in Nederland zijn tot nu toe gekomen door contacten in Duitsland zelf. Zijn er al nadere adviezen te geven over contacten van Nederlanders met vrienden, kennissen et cetera in het desbetreffende gebied?

Minister **Schippers**:

Ook op dat punt zullen wij de adviezen geven die wij nu ook geven. Dat zijn echt hygiëeadviezen. Veel andere adviezen kunnen wij niet geven omdat onze evenknie in Duitsland de bron nog niet heeft gevonden.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Ik proef in de antwoorden een tegenstelling tussen de belangen van de landbouw en van Nederland als exportland en de belangen van onze gezondheid. Iedereen met gezond verstand zou toch het voorzorgprincipe toepassen? Van een paar weken geen komkommers eten krijg je zeker niks. Misschien krijg je wel iets van het eten van komkommers. Het advies om de handen te wassen, helpt helemaal niks als de EHEC-bacterie niet in Nederlandse ontlasting is aangetroffen. Dus de volksgezondheid voorop, niet verder met kommer en kwel en gewoon even een komkommerpauze inlassen.

Minister **Schippers**:

Ik wil deze bagatellisering van het handen wassen niet overnemen. Dat is ontzettend belangrijk. Zo lang wij niet weten wie, wat en waar de bron is, vind ik dat een ongehoorlijk belangrijk advies, in ieder geval belangrijker dan het tweede advies. Mevrouw Van Tongeren kan dat nergens op stoelen, terwijl het eerste advies wel ergens op gestoeld is.

De **voorzitter**:

Ik dank de minister voor de antwoorden,